

Huvudman

Sjöbo kommun
familjeforvaltningen@sjobo.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Färsingaskolan i Sjöbo kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Sjöbo kommun att senast den **28 juni 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande garanterad undervisningstid, undervisning under ledning av lärare, extra anpassningar och särskilt stöd samt utredning av frånvaro. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Sjöbo kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Sjöbo kommun ska vidta följande åtgärder

Garanterad undervisningstid

1. Se till att alla elever får minst den garanterade undervisningstiden i ämnena bild, engelska, hem- och konsumentkunskap, matematik, musik, naturorienterade ämnen, samhällsorienterade ämnen, slöjd och svenska, om inte avvikelser är beslutade genom beslut om anpassad studiegång, anpassad timplan eller prioriterad timplan. Av huvudmannens redovisning ska det framgå hur undervisningen i ämnena är schemalagd under läsåret 2023/2024 och vilken undervisningstid eleverna har fått i ämnena i respek-

tive årskurs fram till och med läsårsslut 2024 (3 kap. 12 och 12 h §§ skollagen, 10 kap. 4-5 §§ skollagen, 9 kap. 3, 4 och 4 a §§ skolförordningen samt bilaga 1 till skolförordningen, timplan för grundskolan).

Undervisning under ledning av lärare

2. Se till att eleverna i Färsingaskolans särskilda undervisningsgrupp får undervisning under ledning av lärare. Detta innebär att en lärare ska ha det övergripande ansvaret för det som eleverna ska göra (1 kap. 3 § och 2 kap. 13, 15 och 18 §§ skollagen samt 5 kap. 2 § skolförordningen).

Extra anpassningar och särskilt stöd

3. Se till att de elever som av lärare har identifierats vara i behov av extra anpassningar ges sådant stöd inom ramen för den ordinarie undervisningen (3 kap. 5 § skollagen).
4. Se till att rektor, för varje anmälan om behov av särskilt stöd som inkommer till rektorn, startar en utredning. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden den 30 november 2023 till läsårsslut 2024 samt vilket datum utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 § skollagen).
5. Se till att det av åtgärdsprogram framgår när åtgärderna ska följas upp och vem som är ansvarig för uppföljning. Ett åtgärdsprogram ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 9 § skollagen).
6. Se till att det i beslut om anpassad studiegång framgår vilka avvikelser (avseende ämnen och omfattning) som görs från den ordinarie timplanen. Ett beslut om anpassad studiegång ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 9 och 12 §§, 29 kap. 10 § skollagen samt 31 och 32 §§ förvaltningslagen (2017:900)).

Utredning av frånvaro

7. Se till att, beträffande de elever som har upprepad eller längre frånvaro, genomföra en utredning för att kartlägga orsakerna till frånvaron. Utifrån resultatet av utredningen ska åtgärder som behövs för att komma tillrätta med respektive elevs frånvaro vidtas. Utredningarna ska genomföras oavsett om frånvaron är giltig eller ogiltig och ska genomföras i samråd med elevhälsan. Om utredningar bedöms som obehövligen och utredning inte genomförs ska det av huvudmannens redovisning framgå skälen till detta. Rektorn ska dokumentera vilka elever som under perioden den 30 november 2023 till läsårsslut 2024 bedömts ha upprepad eller längre frånvaro och vilket datum en utredning av frånvaron har inletts för respektive elev. Dokumentationen, inklusive de utredningar som färdigställts, ska ges in till

Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (7 kap. 19 a § skollagen).

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen Sjöbo kommun en anmärkning avseende brist rörande skolans plan mot kränkande behandling. Sjöbo kommun ska senast den 28 juni 2024 vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar som avser undervisning av behöriga och legitimerade lärare och övriga delar av skolans arbete med att skapa trygghet och studiero samt motverka kränkande behandling.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2023:586) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden inlett en tillsyn av Färsingaskolan i Sjöbo kommun. Ett skyddsstopp ägde rum på Färsingaskolan mellan den 16 och 27 februari 2023. Skyddsstoppet innebar att pågående verksamhet på Färsingaskolan avbröts. Skolinspektionen genomförde därför besök i verksamheten först under senare delen av vårterminen 2023.

Skolinspektionens tillsyn har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan, rektorn samt representanter för huvudmannen den 25, 26 och 28 april samt den 12 maj 2023. Skolinspektionen har även genomfört lektions- och miljöobservationer. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats. Huvudmannen har den 12 juni 2023 yttrat sig över material av betydelse för beslutet. Eftersom ett nytt läsår har startat sedan Skolinspektionens besök har huvudmannen även getts tillfälle att inkomma med information om eventuella förändringar som genomförts i arbetet på skolan. Denna komplettering inkom till Skolinspektionen den 27 september 2023. Därefter har, på begäran av Skolinspektionen, ytterligare kompletteringar inkommit. Den senaste kompletteringen inkom den 13 oktober 2023.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Färsingaskolan följer gällande bestämmelser inom områdena garanterad undervisningstid, undervisning under ledning av lärare, undervisning av legitimerade och behöriga lärare, extra anpassningar och särskilt stöd, skolans arbete med att skapa trygghet och studiero samt utredning av frånvaro.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Garanterad undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannens fördelning av undervisningstid

Skolinspektionen har tagit del av två dokument benämnda "Timplan för grundskolor i Sjöbo" som redovisar huvudmannens fördelning av undervisningstid i respektive ämne och årskurs för högstadiet under läsåren 2022/2023 och 2023/2024. Fördelningen av undervisningstid överensstämmer i de två dokumenten och anges i minuter per vecka. Av huvudmannens fördelning av undervisningstid framgår att det i de samhällsorienterade ämnena är utlagt totalt 350,07 timmar för högstadiet, vilket är knappt två timmar för lite i jämförelse med den lagstadgade timplanen (352 timmar). I övriga ämnen (musik, engelska, matematik, svenska, idrott, naturorienterade ämnen/teknik, slöjd, hem- och konsumentkunskap och bild) framgår att huvudmannens fördelning är lika många undervisningstimmar eller 30 minuter till 2 timmar mer än den lagstadgade timplanen.

Skolinspektionen har genom en digital plattform kunnat ta del av samtliga klassers scheman under läsåret 2022/2023 och av dessa scheman framgår att eleverna i årskurs 7 endast har haft musik schemalagt 50 minuter per vecka, vilket underskrider den undervisningstid som huvudmannen fördelat enligt timplanen. På fråga kring detta uppger representanter för huvudmannen att de inte känner till detta och att schemat har förändrats mycket under året, vilket är något som ska följas upp i det systematiska kvalitetsarbetet. I elevernas scheman för läsåret 2023/2024 framgår att eleverna har schemalagd undervisningstid i musik motsvarande huvudmannens fördelning av undervisningstid.

Inställda lektioner

I flera inkomna uppgifter till Skolinspektionen, från både vårdnadshavare och personal, uppges att eleverna, under läsåret 2022/2023, har haft många inställda lektioner på grund av att det saknats personal. Det ges exempel på att det varit upp emot 25 inställda lektioner i olika ämnen på en dag och att det vid ett antal tillfällen har samlats flera klasser i aulan samtidigt, tillsammans med endast en personal.

Elever berättar i intervjuer att de ofta har haft vikarier och att det varit många inställda lektioner under läsåret 2022/2023. Enligt eleverna kunde det innan skyddsstoppet i februari 2023, för samma klass, vara flera inställda lektioner per dag. Eleverna berättar att det efter skyddsstoppet hänt ungefär en gång i veckan att en lektion ställts in. Eleverna berättar att de har något som kallas egen studietid när en lektion blir inställd och att syftet är att de ska arbeta självständigt med uppgifter som finns i det digitala systemet. Elever från både årskurs 7 och årskurs 9 uppger att de har haft musik endast i begränsad omfattning då läraren varit frånvarande. Elever från två olika klasser berättar att deras respektive klass endast haft omkring fem musiklektioner under höstterminen 2022 och en annan elev berättar att hen hittills under vårterminen 2023 endast har haft två eller tre musiklektioner. Eleverna uppger vidare att det ofta händer att de arbetar klart i andra ämnen istället för att ha musik vid de tillfällen de har vikarier. De berättar också att det nu finns en lärare i musik.

Även lärare, rektor och huvudman uppger att eleverna har gått miste om mycket undervisningstid på grund av inställda lektioner. Enligt lärare var personalfrånvaron problematisk redan under höstterminen 2022, men extremt hög mellan jul och fram till skyddsstoppet i februari 2023. Efter skyddsstoppet har det varit bättre. Lärare ger olika exempel på ämnen som drabbats särskilt, bland annat matematik, de naturorienterade ämnena och svenska. Lärare från samtliga årskurser uppger att eleverna inte har fått sin garanterade undervisningstid i musik.

Rektor uppger att hen inte känner till hur mycket undervisningstid som eleverna har gått miste om, men att fokus nu ligger på eleverna i årskurs 9 och att all lektionstid som återstår för läsåret 2022/2023 måste tillvaratas på bästa sätt.

Representanter för huvudmannen uppger att det har tillsatts en vikariepool för att komma tillrätta med problematiken kring inställda lektioner och att det är något som huvudmannen arbetar intensivt med. Vidare uppger de att det finns en sammanställning över antalet inställda lektioner och att de tittar på var de behöver utöka timmarna och kompensera utifrån schemat. Den tid som kallas egen studietid betraktar de inte som undervisning.

Skolinspektionen har genom inkommen komplettering tagit del av huvudmannens sammanställning av inställda lektioner. Av denna framgår bland annat andelen genomförd undervisningstid på Färsingaskolan under läsåret 2022/2023. Det anges antalet minuter per vecka översatt till antalet timmar per läsår, för jämförelse med

den nationella timplanen enligt skolförordningen. Huvudmannen har i sin beräkning utgått från att elevernas faktiska scheman överensstämmer med huvudmannens fördelning av undervisningstid (skolans timplan).

Av sammanställningen framgår att andelen genomförd undervisning av den totala utlagda tiden i timplanen endast når upp till 100 procent i ämnena bild, idrott och svenska för eleverna i årskurs 7 och i idrott för eleverna i årskurs 8. Huvudmannen har inte redogjort för andelen genomförd undervisning i relation till utlagd timplan för de elever som läsåret 2022/2023 gick i årskurs 9 och inte längre går kvar på skolan.

Rättslig reglering

Garanterad undervisningstid

Av 10 kap. 3 § skollagen framgår att den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan ska vara minst 6 890 timmar. Enligt 9 kap. 3 § skolförordningen finns bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden (timplan) i bilaga 1 till skolförordningen.

Av 9 kap. 4 § skolförordningen framgår att huvudmannen efter förslag från rektorn beslutar om fördelning mellan årskurserna av undervisningstiden.

I bilaga 1 anges vidare för varje ämne och stadium den undervisningstid i timmar som elever i grundskolan minst har rätt till. Enligt timplanen ska eleverna på högstadiet ha minst 80 timmars undervisning i ämnet musik, 100 timmar undervisning i ämnet bild, 280 timmar i ämnet idrott och hälsa, 200 timmar i ämnet engelska, 82 timmar i ämnet hem- och konsumentkunskap, 400 timmar i ämnet matematik, 264 timmar i naturorienterade ämnen, 88 timmar i ämnet teknik, 352 timmar i samhällsorienterade ämnen, 290 timmar i ämnet svenska och 140 timmar i ämnet slöjd.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att eleverna på Färsingaskolan inte får sin garanterade undervisningstid.

Skolinspektionens utredning visar att skolans timplan inte innehåller några eller endast enstaka timmars marginal i de olika ämnena i relation till den lagstadgade timplanen för högstadiet. I ett ämne är antalet timmar för högstadiet färre än vad som anges i den lagstadgade timplanen.

Det framgår inte av utredningen att den schemalagda undervisningstiden på skolan överstiger skolans timplan. Det framgår att eleverna i årskurs 7, under läsåret 2022/2023, endast genomfört 100 procent av skolans timplan i ämnena bild, idrott och svenska. För eleverna i årskurs 8 gäller detta enbart för ämnet idrott. I övriga ämnen (musik, engelska, matematik, naturorienterade ämnen/teknik, samhällsorienterade ämnen, hem- och konsumentkunskap och slöjd samt även bild och svenska för eleverna i årskurs 8) har eleverna förlorat undervisningstid med anledning av inställda lektioner i dessa ämnen. Eftersom huvudmannens fördelning av

undervisningstiden inte innehåller några eller endast enstaka timmars marginal i de olika ämnena i relation till den lagstadgade timplanen, innebär detta att eleverna inte får sin garanterade undervisningstid i dessa ämnen.

Vad gäller ämnet musik visar Skolinspektionens utredning dessutom att undervisningstiden för eleverna i årskurs 7 inte har schemalagts i överensstämmelse med skolans timplan, utan har underskridit denna. Detta innebär att elevernas schemalagda undervisningstid i musik under föregående läsår inte nått upp till vad som anges i lagstadgad timplan. Därutöver framgår av utredningen att musik är det ämne som eleverna förlorat mest undervisningstid i med anledning av inställda lektioner i ämnet under läsåret 2022/2023. Huvudmannen har uppgett att de tittar på var de behöver utöka timmarna och kompensera utifrån schemat, men har inte presenterat någon konkret plan för hur compensationen ska ske.

Undervisning under ledning av lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Färsingaskolans särskilda undervisningsgrupp

I inskickad information från huvudmannen anges att 39 elever har placering i Färsingaskolans särskilda undervisningsgrupp och att det finns sju anställda som arbetar där. Några få elever har all sin undervisningstid i gruppen, men de flesta elever läser del av sin undervisning i helklass och del av undervisningen i den särskilda undervisningsgruppen.

I intervjuer uppger såväl lärare som representanter för elevhälsan och huvudmannen att den undervisning som bedrivs i den särskilda undervisningsgruppen på Färsingaskolan är bristfällig och att det saknas struktur och utbildad personal i gruppen. Elevhälsopersonal uppger att det kan vara femton elever i gruppen samtidigt och att det endast finns en utbildad lärare som undervisar i gruppen, vilket är ett stort bekymmer. Det framgår även att den aktuella läraren inte är behörig för undervisning i högstadiet utan endast för undervisning upp till årskurs 6. Därutöver finns en resurs med annan utbildning och ytterligare fem utbildade vikarier. Lärare uppger i intervju att den särskilda undervisningsgruppen bara delvis är bemannad av lärare. Vidare framkommer att det är de olika elevernas ämneslärare som planerar undervisningen och har ämnesansvar för det eleverna ska göra när de är i gruppen. En lärare beskriver att det varje vecka skickas ut en lista till lärarna från personalen i den särskilda undervisningsgruppen, där det framgår vad eleven är färdig med för att läraren ska kunna se inom vilka områden det behövs nya uppgifter, men att det finns elever som inte verkar göra något alls då samma uppgift ligger kvar vecka efter vecka. Lärarna känner inte till varför uppgifterna inte har gjorts. En lärare uttrycker att en placering i den särskilda undervisningsgruppen mer innebär förvaring än särskilt stöd. I intervju med rektor framkommer att det totalt finns sju personal i gruppen, varav en är lärare. Rektor uppger att läraren stöttar upp så att undervisningen kan genomföras. Vidare uppger hen att ytterligare två lärare hade gynnat balansen i gruppen och att det för närvarande är slagsida åt det sociala samt att skolan behöver hitta en organisation så att det blir mer

undervisning i gruppen. Huvudmannen uppger att eleverna i gruppen, under de förutsättningar som råder där nu, inte kan anses få lärarledd undervisning.

Rättslig reglering

Av 1 kap. 3 § skollagen framgår att undervisning ska bedrivas under ledning av lärare. Med undervisning avses processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till skollagen och som syftar till utveckling och lärande genom att barn eller elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden.

Av 2 kap. 13, 15 och 18 §§ skollagen framgår att lärare ansvarar för den undervisning som han eller hon bedriver och att endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen, om inte någon av skollagens undantag är tillämpliga.

Av 5 kap. 2 § skolförordningen framgår att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

I förarbeten till skollagen anges att i definitionen av begreppet undervisning ligger att lärandeprocessen sker under ledning av lärare. Med detta menas inte att dessa måste vara närvarande i undervisningslokalen eller motsvarande all lektionstid. Tanken är dock att för att en aktivitet ska klassas som undervisning måste en lärare ha det övergripande ansvaret för det som ska göras (prop. 2009/10:165, s. 633).

Utöver utbildade lärare kan det finnas annan personal som deltar i skolarbetet, som t.ex. elevassistenter. Dessa kan, som ytterligare vuxna i undervisningssituationen, bidra till att skapa trygghet för eleverna och på olika sätt medverka i genomförandet av undervisningen. Regeringen vill dock poängtera att resurspersoner som inte har en utbildning för den aktuella undervisningen inte heller ska vara de som ansvarar för undervisningen (prop. 2009/10:165, s 262-263).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det föreligger brister i den särskilda undervisningsgrupp som finns på Färsingaskolan i förhållande till kravet på att lärare ska leda undervisningen.

I flera intervjuer, med både lärare, elevhälsopersonal, rektor och huvudman, framkommer uppgifter om att undervisningen i den särskilda undervisningsgruppen är bristfällig, saknar struktur och att andelen lärare är låg i relation till antalet elever i gruppen. Bland annat uttrycker en lärare att en placering i den särskilda undervisningsgruppen mer innebär förvaring än särskilt stöd för elever och rektor uppger att det är slagsida åt det sociala i gruppen och att skolan behöver hitta en organisation så att det bli mer undervisning i gruppen. Enligt uppgifter från huvudman-

nen kan eleverna, under de förutsättningar som rådde vid tillsynsbesöket, inte anses få lärarledd undervisning i den särskilda undervisningsgruppen. Av utredningen framgår att eleverna i den särskilda undervisningsgruppen får merparten av sin undervisning av personal som inte är lärare. Rektor uppger att den lärare som finns i den särskilda undervisningsgruppen "stöttar upp" så att undervisningen kan genomföras, men det framgår inte att denna lärare är ansvarig för undervisningen. Istället framgår att det är elevernas respektive ämneslärare som har ämnesansvar, planerar undervisningen och förser eleverna i gruppen med uppgifter. Dessa lärare är emellertid inte på plats i lokalen med eleverna. Det framkommer vidare att eleverna inte alltid utför tilldelade uppgifter och att elevernas arbete inte heller följs upp av lärare. Även om lärare inte måste vara närvarande i undervisningslokalen all lektionstid, måste en lärare ha det övergripande ansvaret för det som ska göras. Skolinspektionen bedömer att lärare utifrån föreliggande omständigheter inte kan anses ansvara för och leda elevernas lärandeprocesser på ett sådant sätt att det kan klassas som undervisning. Skolinspektionen bedömer således att skolenheten inte uppfyller de krav som ställs på att undervisningen ska ledas av lärare när det gäller elever som är placerade i den särskilda undervisningsgruppen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar

I intervju med lärare framkommer att det finns ett stort antal elever på skolan som är i behov av extra anpassningar och att många anpassningar därför görs på grupp-nivå och således inte på individnivå. Anpassningarna på grupp-nivå ingår som en del i planeringen av undervisningen. Flera lärare uppger att de inte har möjlighet att ge alla elever de extra anpassningar som de är i behov av. Som exempel anges start-hjälp, muntliga prov eller hjälp till elever som är i behov av att någon sitter vid sidan om dem. En lärare uppger att det finns elever med läs- och skrivsvårigheter som säkert hade klarat sig bättre om de hade fått anpassningar. Vidare framgår att lärare inte har tillgång till information om elevers extra anpassningar när de vikarie-rar i andra klasser, eftersom de saknar behörighet i det digitala systemet där anpassningarna framgår. Dessa uppgifter bekräftas av rektor. Enligt lärare blir konsekvensen att de inte kan ge eleverna de extra anpassningar som de är i behov av.

Anmäla och utreda behov av särskilt stöd

Av intervju med lärare framgår att lärare lyfter elever som de befäror inte kommer uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots att de getts extra anpassningar, på så kallade elevhälsokonferenser (EHK). EHK genomförs årskursvis för årskurs 7, 8 och 9. Vid EHK deltar lärarlaget för en årskurs och den specialpedagog som är knuten till den specifika årskursen. Efter dialog mellan lärarlaget och specialpedagog vid EHK avgör specialpedagogen vilka elevärenden som ska tas vidare till elevhälsoteamsmötena (EHT) där rektor deltar. Av intervjuer framgår att de i EHK kan komma fram till att ytterligare eller andra extra anpassningar först ska prövas innan ett elevärende tas vidare till EHT. Flera lärare från olika årskurser uppger att

informationen ofta stannar på EHK-mötena och att ingenting händer därefter. Som skäl till detta uppger lärarna att det inte finns något fungerande elevhälsoteam och att flera EHT-möten blivit inställda.

Enligt personal i elevhälsan har det varit EHT-möten under hösten 2022, men på dessa möten har det inte diskuterats elevärenden. De berättar att det endast har varit ett strukturerat EHT-möte där fyra elevärenden tagits upp. Eftersom det på EHT-mötena inte har diskuterats elevärenden under en tid har det hänt att personal från elevhälsan gått in direkt till rektor, som då sagt "kartlägg".

Enligt lärare startas inte alltid utredningar trots att lärare signalerat att extra anpassningar inte är tillräckligt och i vissa fall dröjer det flera månader från det att lärare signalerar till dess att en utredning startas.

Elevhälsopersonal uppger vidare att det i årskurs 7 är mellan 10 och 15 elever och i årskurs 8 mellan 5 och 10 elever som är i behov av utredning men som inte är utredda. Utöver dessa elever finns det även elever som är i behov av en förnyad utredning.

Av intervjuer med både lärare och elevhälsopersonal framgår att elever med konstaterat stödbehov sedan mellanstadiet inte utreds när de börjar på Färsingaskolan i årskurs 7, trots att informationsöverföringen mellan skolorna är bra och att det inför skolstarten i årskurs 7 finns god kännedom om elevers tidigare stödbehov. Lärare ger exempel på elever som haft åtgärdsprogram och omfattande stöd på mellanstadiet men som på Färsingaskolan fått klara sig med extra anpassningar fram till slutet av årskurs 8, innan särskilt stöd har satts in, trots att det tidigt har framgått att skolgången inte har fungerat för eleven. Personal i elevhälsan uppger att detta har tagits upp men att de fått svaret att resurser inte finns. När rektor får bemöta dessa uppgifter uppger hen bland annat att eleverna har haft vissa insatser som man har fortsatt att arbeta med på Färsingaskolan, men att andra insatser varit mer skolspecifika. De har därför varit svåra att överföra och behövt förändras när eleverna kommer till Färsingaskolan.

I intervjuer med både rektor och representanter för huvudmannen framkommer att det har funnits och alltjämt finns ett eftersläp av elever som behöver utredas. Det gjordes ett omtag i början av vårterminen 2023, elevhälsan förstärktes och det gjordes en genomlysning av samtliga individärenden för att få klarhet i var man befann sig. Representanter för huvudmannen uppger att de i samband med detta såg att de behövde göra en prioritering och sätta in det viktigaste stödet. En skolpsykolog, som finns i den centrala elevhälsan, är för närvarande stationerad på skolan till 80 procent, bland annat för att genomföra utredningar av särskilt stöd.

Av intervjuer med både lärare, elevhälsopersonal och rektor framkommer att det finns en ny rutin gällande extra anpassningar och särskilt stöd med en blankett som ska lämnas till elevhälsan för att anmäla behov av särskilt stöd. Rutinen har vid tidpunkten för Skolinspektionens besök endast varit på plats under ett par veckor. Lärare från en årskurs uppger att de inte fått information om när blanketten ska fyllas i och lärare från en annan årskurs uppger att de inte känner till blanketten. Enligt

rektor är den nya rutinen ett förtydligande av det arbete som redan finns på skolan, vilket handlar om att lärare först ska göra det arbete som åligger dem inom ramen för undervisningen. Därefter kan de hämta stöd från sitt team och påbörja en pedagogisk utredning tillsammans med specialpedagog. Det är specialpedagog i lärarteamet som bestämmer att en pedagogisk utredning ska startas och lämnar in blanketten. Det är genom blanketten som rektor får kännedom om en elevs behov av särskilt stöd. Utifrån den pedagogiska utredningen diskuteras sedan på EHT-möten de bästa lösningarna för eleven och vilka professioner inom elevhälsan som ska kopplas på. På fråga om förtydligande kring beslut om utredning uppger rektor att beslut om att starta utredning fattas av EHT, men att det inför ett sådant beslut ska finnas ett underlag till EHT. Underlaget kan skickas tillbaka till EHK om det finns följdfrågor som behöver besvaras.

Skolinspektionen har tagit del av den blankett som ska användas av personal när ett elevärende ska lyftas till EHT samt en rutin som beskriver elevärendets gång på Färsingaskolan. Enligt uppgift från huvudmannen är dessa beslutade av rektor och kommer att arbetas med på skolan under hösten 2023.

I inkommen komplettering uppger huvudmannen att den anmälningsblankett för ärenden till EHT som togs fram under vårterminen 2023 nu är fullt ut implementerad hos all personal.

Åtgärdsprogram

Skolinspektionen har tagit del av ett flertal åtgärdsprogram för olika elever med tillhörande pedagogiska utredningar. Skolinspektionen har även tagit del av ett beslut om att avsluta åtgärdsprogram. Samtliga åtgärdsprogram är beslutade av rektor och innehåller rubrikerna "behov av särskilt stöd", "åtgärder", "utvärdering" och "beslut om åtgärdsprogram". Av samtliga åtgärdsprogram framgår datum för beslut, datum för när åtgärdsprogrammet är startat och datum för utvärdering och vem som är ansvarig för utvärdering. Samtliga åtgärdsprogram innehåller även en överklagandehänvisning. Åtgärdsprogrammen saknar dock datum för uppföljning och vem som är ansvarig för att uppföljning sker.

Rektor uppger i intervju att en utredning om en elevs behov av särskilt stöd alltid utmynnar i ett beslut, antingen i form av ett åtgärdsprogram eller, om utredningen visar att eleven inte är i behov av särskilt stöd, ett beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram.

Anpassad studiegång

Skolinspektionen har tagit del av ett antal åtgärdsprogram som innehåller beslut om anpassad studiegång. I flera av dessa åtgärdsprogram anges elevens totala schemalagda tid, men utan att närmare redogöra för vilka avvikelser avseende tid eller innehåll som görs i respektive ämne. I ett åtgärdsprogram saknas helt uppgifter om på vilket sätt och i vilken omfattning studiegången har anpassats.

Rättslig reglering

Extra anpassningar

Av 3 kap. 5 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Särskilt stöd och åtgärdsprogram

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår att om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 3 kap. 5 § skollagen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Samråd ska ske med elevhälsan vid sådan utredning, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Enligt 3 kap 9 § skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Anpassad studiegång

Av 3 kap. 12 § skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut om särskilt stöd innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan, specialskolan och sameskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

I 29 kap. 10 och 11 §§ skollagen stadgas vilka av förvaltningslagens bestämmelser som är tillämpliga vid myndighetsutövning enligt skollagen hos offentliga och enskilda huvudmän. Det gäller bland annat krav på dokumentation och motivering av beslut.

Enligt 31 § förvaltningslagen ska det för varje skriftligt beslut finnas en handling som visar dagen för beslut, vad beslutet innehåller, vem eller vilka som har fattat beslutet, vem eller vilka som har varit föredragande och vem eller vilka som har medverkat vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet.

Av 32 § förvaltningslagen framgår att ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska – förutom i vissa angivna situationer – innehålla en klargörande motivering, om det inte är uppenbart obehövligt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande.

Skolinspektionens bedömning

Extra anpassningar

Skolinspektionen bedömer att det finns brister vad gäller skolans arbete med extra anpassningar. Skolinspektionens tillsyn visar att det finns elever med identifierade behov av extra anpassningar som inte får de anpassningar som de är i behov av. Därutöver framgår att lärare, när de vikarierar i andra klasser än dem de är schemalagda för, inte kan ta del av informationen kring eleverna i det digitala systemet och således inte känner till vilka extra anpassningar eleverna är i behov av. Dessa uppgifter bekräftas även av rektor.

Anmäla och utreda behov av särskilt stöd

I flera intervjuer framkommer att det finns en otydlighet i ärendegången kring elever i behov av särskilt stöd och att det har saknats en fungerande struktur för EHT-möten. Detta har enligt personal medfört svårigheter i att lyfta elever i behov av särskilt stöd då detta ska göras på EHT-möten. Av intervju med elevhälsopersonal framkommer att personal har fått gå direkt till rektorn för att lyfta elever som kan vara i behov av särskilt stöd. Det framkommer dock att det finns en ny rutin gällande extra anpassningar och särskilt stöd med en blankett som ska lämnas till elevhälsan för att anmäla behov av särskilt stöd. Vid tidpunkten för Skolinspektionens besök framkom att den nya rutinen endast hade varit på plats under ett par veckor och att den inte var helt implementerad i verksamheten. Huvudmannen har i inkommen komplettering uppgett att rutinen numera är fullt ut implementerad hos all personal. Skolinspektionen kan utifrån föreliggande utredning inte konstatera någon brist i nuläget vad gäller skyldigheten att anmäla elevers behov av särskilt stöd till rektor.

Skolinspektionen bedömer emellertid att det finns brister vad gäller skolans arbete med att utreda elevers behov av särskilt stöd. Utredningen i ärendet visar att alla elever som anmäls till rektor inte utreds och att det finns ett stort antal elever som

är i behov av en utredning om särskilt stöd, men där sådan utredning inte har startats. Det framgår att vissa elever väntat i flera terminer eller till och med läsår innan de blivit utredda.

Det har inte framkommit annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav vad gäller att samråd ska ske med elevhälsan vid en utredning om en elevs behov av särskilt stöd.

Åtgärdsprogram

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans åtgärdsprogram. Skolinspektionen konstaterar att samtliga granskade åtgärdsprogram saknar uppgifter om när åtgärderna ska följas upp och vem som ansvarar för uppföljningen. Det ska av ett åtgärdsprogram framgå både när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljning *respektive* utvärdering.

Det har i övrigt inte framkommit annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav när det gäller åtgärdsprogram och rektorns beslutsfattande gällande att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram.

Anpassad studiegång

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans beslut om anpassad studiegång. Det framgår inte av samtliga beslut i vilka ämnen och i vilken omfattning som anpassningen gäller. Ett beslut om anpassad studiegång är en ingripande åtgärd för den enskilde eleven eftersom det kan innebära att eleven lämnar grundskolan utan fullständig utbildning. Av det skriftliga beslutet ska därför framgå vad som beslutats, det vill säga vilka ämnen som berörs och i vilken omfattning.

Utredning av frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare och elevhälsopersonal framgår att det finns elever med upprepad eller längre frånvaro på skolan, där frånvaron inte har utretts. Rektor uppger att antalet elever med långtidsfrånvaro, så kallade hemmasittare, på skolan är någonstans mellan fem och tio stycken och att det utöver dessa finns ytterligare ett antal elever som har en omfattande frånvaro. Rektor uppger vidare att orsakerna till frånvaron delvis har utretts men att frånvaroutredningarna inte är helt dokumenterade. Representanter för huvudmannen uppger att det under läsåret 2020/2021 inte hade anmälts en enda elev med frånvaroproblematik till huvudmannen men att skolan nu har anmält elever med problematisk frånvaro. Huvudmannen uppger vidare att frånvaron inte har utretts för samtliga elever med problematisk frånvaro.

I inkommen komplettering uppger huvudmannen bland annat att en ny mötesstruktur införts där frånvaron går igenom med varje team en gång per månad. Elever vars frånvaro överstiger 20 procent uppmärksammas, diskuteras och åtgärder sätts in.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen (7 kap. 19 a § skollagen).

Av förarbeten till skollagen framgår att arbetet med att upptäcka och agera tidigt för att motverka frånvaro hos elever är en av de mest grundläggande åtgärderna som skolan och samhället kan vidta för att fånga upp elever som riskerar att inte nå kunskapskraven och gå miste om den utbildning som de har rätt till (prop. 2017/18:182 s. 56). Vidare framgår att fokus vid utredningen bör vara på att kartlägga orsakerna till frånvaron och att kartläggningen utgör ett underlag för att sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. Det anges också att det är av största vikt att resultatet av en utredning av upprepad eller längre frånvaro ska utmynna i sådana åtgärder som behövs för att komma till rätta med elevens frånvaro (s. 60). Det förutsätts i förarbetena att frånvaroutredningen och arbetet med frånvaron dokumenteras (s. 62).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att utreda frånvaro. Det har i intervjuer framkommit att det finns flera elever på skolan med upprepad eller långvarig frånvaro där frånvaron inte är utredd. Det har inte anförts att rektorn har bedömt att orsakerna till dessa elevers frånvaro skulle vara sådana att en utredning skulle kunna anses obehövt. Att skolan genomför frånvaroutredningar, i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt elevhälsan, är en förutsättning för att kunna sätta in relevanta åtgärder för att bryta ett negativt frånvaromönster. Även om huvudmannen i inkommen komplettering har uppgett att det har införts en ny mötesstruktur där elever med omfattande frånvaro uppmärksammas och diskuteras och att åtgärder sätts in så framgår det inte att samtliga elever med upprepad eller längre frånvaro numera är utredda.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Sjöbo kommuns verksamhet vid Färsingaskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller garanterad undervisningstid, undervisning under ledning av lärare, extra anpassningar och särskilt stöd samt utredning av frånvaro. Det finns därför skäl att förelägga Sjöbo kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Plan mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har inför tillsynsbesöket tagit del av två dokument benämnda "Plan mot diskriminering och kränkande behandling", ett för läsåret 2021/2022 och ett för läsåret 2022/2023. Dokumenten är i stora delar identiska och innehåller aktiviteter som ska genomföras under läsåret. Planerna innehåller inte någon redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts utifrån föregående läsårs plan. I planen anges att elevrådet respektive arbetslagen agerar remissinstans och på så sätt ges möjlighet att påverka planens utformning och innehåll. Skolinspektionen har genom inkommen komplettering även tagit del av Färsingaskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling för läsåret 2023/2024. Planen innehåller bland annat en redogörelse av hur föregående års planerade åtgärder har genomförts, analys och mål för läsåret 2023/2024 samt aktiviteter som avses genomföras under läsåret.

Vid intervjuer med elever framkommer att eleverna inte känner till om skolan har en plan mot kränkande behandling. Elever från samtliga årskurser uppger att planen mot kränkande behandling inte har diskuterats i elevrådet. Vid intervjuer med lärare framkommer vidare att ingen av de intervjuade lärarna känner till om eleverna varit delaktiga i utformandet av planen.

I inskickad information från huvudmannen anges, i likhet med vad som står i planen, att elevrådet och arbetslagen agerar remissinstans. Representanter för huvudmannen uppger i intervju med Skolinspektionen att de tidigare har fått information om att detta arbete har gjorts på skolan men att det nyligen uppdagades att planen inte har arbetats fram på det sätt som den ska.

I inkommen komplettering uppger huvudmannen att planen upprättas årligen av skolans personal utifrån analyser av verksamheten och inhämtade resultat. Planen kommuniceras sedan med skolans elever och deras vårdnadshavare samtidigt som den implementeras i verksamheten. Möjlighet till revidering under läsåret finns.

Rättslig reglering

Av 6 kap. 8 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Vidare framgår det av 2 § förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande att skolans plan mot kränkande behandling ska upprättas, följas upp och ses

över under medverkan av eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att innehållet i skolans plan mot kränkande behandling för läsåret 2023/24 lever upp till lagstiftningens krav. Tidigare års planer har saknat en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder mot kränkande behandling har genomförts. Skolinspektionen kan emellertid konstatera att aktuell plan innehåller en sådan redogörelse varför någon brist i det avseendet inte längre kan konstateras.

Av Skolinspektionens utredning framgår att planen kommuniceras med elever och vårdnadshavare samtidigt som den implementeras. Det framgår inte att eleverna getts tillfälle till att delta i vare sig upprättande, uppföljning eller översyn av skolans plan mot kränkande behandling. Detta är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får istället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Sjöbo kommuns verksamhet vid Färsingaskolan uppfyller inte fullt ut författningarnas krav vad gäller planen mot kränkande behandling. Utredningen visar att skolan har en plan mot kränkande behandling vars innehåll uppfyller författningarnas krav men att eleverna inte har varit delaktiga i arbetet med planen. Skolinspektionen bedömer bristen som mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela Färsingaskolan en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Eleverna ges undervisning av behöriga och legitimerade lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av en lärarförteckning och av denna, tillsammans med uppgifter från huvudmannen, framgår att 68 procent av de anställda lärarna har lärarlegitimation och att 59 procent saknar behörighet i något ämne eller årskurs. Vidare framgår att samtliga lärare som saknar lärarlegitimation är visstidsanställda. Huvudmannen uppger att de obehöriga lärarna har rätt att bedriva undervisning med stöd av 2 kap. 18 § skollagen, dvs. att de är lämpliga att bedriva undervisning och i så stor utsträckning som möjligt har en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande.

Av intervjuer med både rektor och huvudman framgår att det varit svårt att få tag i behöriga lärare men att Färsingaskolan kommer att ha en ökad behörighetsgrad till hösten 2023 då fler behöriga lärare har anställts. Huvudmannen uppger vidare att

samtliga visstidsanställningar är sex månader långa och att anställningarna annonseras ut varje termin.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 13 § skollagen framgår att endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen.

Av 2 kap. 18 § skollagen framgår vidare att om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska

1. vara lämplig att bedriva undervisningen, och
2. i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande.

Av 2 kap. 21 § punkten 1 framgår att i fråga om tidsbegränsning av en anställning som lärare eller förskollärare i skolväsendet gäller, utöver bestämmelserna i lagen (1982:80) om anställningsskydd, att den som ska bedriva undervisning enligt 18 § får anställas för högst ett år i sänder.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav vad gäller undervisning av behöriga och legitimerade lärare. Ärendet avslutas därför i denna del.

Förebyggande arbete för att skapa studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Vid Skolinspektionens tillsynsbesök genomfördes besök i verksamheten inklusive lektionsbesök. Vid majoriteten av de lektioner som Skolinspektionen observerade arbetade eleverna med utdelade uppgifter. Lågmälda samtal fördes mellan elever och rörde huvudsakligen skoluppgifter. Vid några lektionsbesök var det sorl i klassrummet och några elever pratade rätt ut. Vid ett av dessa tillfällen satte sig en extra personal mellan två elever som pratade och hjälpte den ena eleven med utdelad uppgift. Vid samtliga lektioner som Skolinspektionen observerade från start samlade läraren in elevernas mobiltelefoner och la dem i en låda som placerades på katedern. Skolinspektionen såg också att eleverna använde datorerna till sådant som var relaterat till undervisningen. Vid ett tillfälle när detta inte skedde ingrep läraren.

I intervjuer med såväl elever som lärare framgår att studieron i klassrummen varierar beroende på klass, ämne och tid på dagen.

Elever uppger att lärare säger till när det blir oroligt och att elever kan skickas ut ur klassrummet om de stör. Vidare framkommer i intervju med elever och lärare att det finns ordningsregler på skolan och att skolan har en konsekvenstrappa som ska

användas när eleverna bryter mot skolans ordningsregler. Enligt lärare och rektor fick eleverna arbeta med ordningsreglerna på mentorstid i början av läsåret 2022/2023 och detta arbete aktualiserades igen i samband med skyddsstoppet, eftersom ordningsreglerna inte följdes. Lärare uppger vidare att det är skolledningen som ytterst beslutar om ordningsreglerna.

Av intervjuer med såväl elever som lärare framgår att elevernas mobiltelefoner antingen ska lämnas i elevskåpet eller läggas i en låda vid lektionsstart och om detta inte görs kan mobiltelefonen tas omhand av skolan under resten av dagen.

Enligt inkommen information från huvudmannen har skolan beslutat om en gemensam lektionsstruktur som lärare ska följa när de planerar undervisningen och många anpassningar görs på gruppnivå i syfte att uppnå studiero. Dessa uppgifter bekräftas också i intervju med lärare. Huvudmannen uppger vidare att det har funnits en otydlighet kring lektionsstrukturen då det varit mycket ny personal och vikarier och att skolan därför arbetat med detta igen i respektive lärarteam, vilket sedan förmedlats till eleverna. Lärare uppger att de stöttar varandra mycket kollegialt. Huvudmannen uppger vidare att det för närvarande pågår ett arbete inom ramen för "Samverkan för bästa skola", där en av bristerna som identifierats och som skolan ska arbeta aktivt med är undervisning och lärande vilket är starkt kopplat till studiero. Huvudmannen uppger även att det har identifierats problem med studieron i specifika klasser, där man bland annat satt in en extra vuxen för att stärka upp.

Skolinspektionen har tagit del av skolenhetens skriftliga rutin för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Rutinen är daterad den 2 maj 2023.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 3 § andra stycket framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där undervisningen präglas av studiero. Vidare ska huvudmannen säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Av 5 kap. 4 a § skollagen framgår att vid undervisning får endast sådan användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning förekomma som

1. sker enligt lärarens instruktioner i syfte att främja elevernas utveckling och lärande, eller
2. utgör extra anpassningar eller särskilt stöd enligt 3 kap.

Om det finns särskilda skäl får dock rektorn eller en lärare tillåta en enskild elev att använda en mobiltelefon eller annan elektronisk kommunikationsutrustning även i andra fall än som avses i första stycket.

Av 5 kap. 4 e § skollagen framgår att det för varje skolenhet ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enligt 5 kap. 4 b-4 d §§ skollagen. Rektorn beslutar om sådana rutiner.

Av 5 kap 5 § skollagen framgår att ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar att det i intervjuer har framkommit att elever och lärare upplever studieron som mindre god vid vissa tillfällen. Det framgår dock att huvudmannen har identifierat brister kopplat till detta och att det bedrivs ett pågående arbete för att förebygga och förbättra studieron. Mot bakgrund av vad som framkommit i ärendet bedömer Skolinspektionen att verksamheten uppfyller författningarnas krav avseende det förebyggande arbetet för att skapa studiero. Ärendet avslutas därför i denna del.

Förebyggande arbete för att skapa trygghet och motverka kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever och lärare framgår att det finns elever som inte känner sig trygga på skolan och att det förekommer kränkningar. Elever uppger att de inte känner till hur skolan arbetar för att eleverna ska känna sig trygga och att de inte har fått vara med och påverka skolans arbete med trygghet. Såväl lärare som elever uppger att eleverna får fylla i trygghetsenkäter, dels inför utvecklingssamtal och dels en enkät som genomförs av kommunen. Enligt flera elever händer ingenting med enkätsvaren och det förs inte några samtal om resultaten. Varken elever eller lärare har fått någon återkoppling kring resultatet av kommunens senaste enkät från höstterminen 2022 och känner inte till att några åtgärder har vidtagits utifrån resultatet. Enligt flera lärare fanns det tidigare en systematisk uppföljning av tryggheten på skolan men detta arbete upphörde i början av år 2022.

Lärare uppger vidare att det efter skyddsstoppet har gjorts insatser för att förbättra tryggheten. Exempelvis ska skolan få kameraövervakning, det har införts elektroniska taggar som gör att obehöriga inte kan komma in på skolan och det har anställts personal som håller uppsikt i korridorerna och "fångar upp" de elever som inte är på sina lektioner. Personal i elevhälsan uppger att det inte bedrivs något förebyggande arbete på skolan för att skapa trygghet men att ett sådant arbete är på gång och att det nyligen startats upp ett föräldraråd och ett trygghetsråd. Rektor uppger att skolan ligger efter i det förebyggande arbetet på grund av att man under lång tid har arbetat med "brandsläckning". I intervju med såväl lärare som re-

presentanter för elevhälsan framkommer att det inte bedrivs något aktivt värdegrundarbete på skolan. Enligt rektor bedrivs ett arbete kring värdegrund på mentorstid.

Elever och majoriteten av lärare uppger att de inte känner till planen mot kränkande behandling. Elevhälsans representanter uppger vidare att det inte känner till att det har vidtagits några konkreta åtgärder under innevarande läsår och att det inte bedrivs något strategiskt arbete med planen. Rektor uppger att skolan inte har arbetat med planen mot kränkande behandling under den tid som hen har varit på skolan och att de åtgärder som har vidtagits på skolan har vidtagits med anledning av skyddsstoppet.

Representanter för huvudmannen uppger att det förebyggande arbetet kring trygghet följs upp genom det systematiska kvalitetsarbetet och att kommunen även får handledning från Linnéuniversitet i detta arbete. Kränkningar följs upp på huvudmannanivå och det genomförs analyser. Våren 2022 genomfördes en utbildningsinsats då det uppmärksammades att antalet kränkingsanmälningar på Färsingaskolan var mycket lågt. Huvudmannen uppger vidare att det beslutades att trygghetsenkäten från hösten 2022 skulle göras om på Färsingaskolan på grund av att svarsfrekvensen var lägre än önskat och då de aldrig fick någon analys från skolan. Det ska arbetas med enkäten i arbetslagen och i klasserna och resultatet av enkäten kommer att återkopplas till utvecklingsledare, rektor och biträdande rektor. Under hösten 2022 fick huvudmannen även kännedom om att Färsingaskolan inte hade arbetat med värdegrund på det sätt som var tänkt och som övriga skolor i kommunen gjort. Rektor har nu fått stöd av en värdegrundspedagog och all personal genomgår ett kompetensutvecklingsprogram som ska vara klart i oktober 2023, med målet att bygga en gemensam värdegrund med hållbara strukturer.

I inkommen komplettering uppger huvudmannen att skolan från och med augusti 2023 infört en fast vikariepool om fyra personer inom ramen för tjänstefördelningen. Detta säkerställer elevernas rätt till utbildning, minimerar förekomsten av egen studietid och lärarlösa/inställda lektioner och bidrar därmed till trygghet och studiero. I de fall alla vikarier i poolen inte behöver vikariera utgör de trygga vuxna i korridorerna. Ett trygghetsråd för eleverna startades i juni och nya representanter valdes in i september 2023. Första träffen för terminen sker vecka 39. En ny mötestruktur har införts där skolans personal har fyra mötestillfällen per vecka, bland annat med fokus på kränkningar i verksamheten. Ett förstärkt värdegrundarbete inklusive kompetensutveckling har påbörjats i september 2023 med syftet att stärka och utveckla hela skolans gemensamma värdegrund, stärka lärarnas samsyn och stödja det konkreta arbetet med elever. Ett första utbildningstillfälle har genomförts och all pedagogisk personal deltar.

I den aktuella planen mot kränkande behandling framgår att skolan, genom att analysera bland annat vårterminens trygghetsenkät och inrapporterade kränkningar, har satt upp mål för läsåret och utifrån dessa mål även tagit fram åtgärder som ska genomföras under läsåret. Det framgår vidare att kommunens värdegrundspedagog, tillsammans med biträdande rektor, leder ett skolövergripande

värdegrundsarbete som sker schemalagt med skolans pedagoger under konferens-tid och med eleverna under mentorstid samt fortlöpande i undervisningen. I trygg-hetsrådet, bestående av elever och elevhandledare, analyseras tryggheten på sko-lan och det förs kontinuerligt en dialog kring hur tryggheten kan bli bättre på sko-lan.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där ut-bildningen präglas av trygghet. Vidare ska huvudmannen säkerställa att det på sko-lenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet.

Av förarbetena till skollagen (prop. 2021/22:160 s. 41) framgår att ett arbete för trygghet är närmare sammankopplat med hur skolan ser till att förebygga och mot-verka kränkningar och att det finns ett främjande arbete med normer och värden. Det är viktigt att arbetet med detta sker på ett skolövergripande sätt och att sko-lans personal har ett gemensamt förhållningssätt. Det också viktigt att arbetet med detta inte bedrivs avskilt från undervisningen och utan tillräcklig koppling till ele-vers vardag. Det gäller således att se till att elever är trygga både i undervisningen och under övriga delar av skoldagen. Av förarbetena framgår vidare (s 46 f.) att ett förebyggande arbete för trygghet innebär att skolan identifierar och undanröjer hinder i syfte att se till att eleverna är trygga under hela sin skoldag och därigenom har goda möjligheter till utveckling och lärande. Betydelsefulla delar i det förebyg-gande arbetet är hur skolan arbetar med normer och värden, inklusive jämställd-het, bl.a. genom att främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla for-mer av kränkande behandling. Utifrån en uppföljning och analys av vilka behov som finns i verksamheten kan både mer generella och särskilt riktade åtgärder behöva vidtas. Det är viktigt att all personal har ett gemensamt förhållningssätt som ger eleverna förutsägbarhet i deras vardag samt att eleverna kan lita på att alla vuxna i skolan agerar vid olika former av kränkningar. Arbetet mot kränkande behandling är grundläggande i skolors arbete för trygghet.

Av 6 kap. 6 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Enligt 6 kap. 7 § skollagen ska huvudmannen se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens utredning visar att det i stor utsträckning har saknats ett före-byggande arbete på skolan för att skapa trygghet för eleverna. Vid tidpunkten för tillsynsbesöket beskrev rektorn att skolan arbetat med att "släcka bränder" och att de åtgärder som vidtagits har varit ett resultat av det arbete som påbörjats med anledning av skyddsstoppet. Skolan hade genomfört trygghetsenkäter men det hade inte gjorts någon analys av vad som framkommit i tidigare enkäter och skolan hade inte heller arbetat med resultatet på någon övergripande nivå. Det framkom-

mer vidare att det har saknats ett gemensamt arbete kring skolans plan mot kränkande behandling och att planen i stor utsträckning saknat förankring i verksamheten och att den inte har fungerat som ett instrument i det förebyggande arbetet för att tillförsäkra eleverna en trygg miljö. Det framkommer också att det i stor utsträckning har saknats ett värdegrundsarbete på skolan, en brist som huvudmannen vid tidpunkten för tillsynsbesöket hade identifierat och påbörjat ett arbete kring.

Det framgår dock att skolan inom flera områden har påbörjat ett arbete för att förbättra tryggheten på skolan. Skolan har genomfört analyser av de enkäter som genomförts och de kränkingsanmälningar som gjorts och utifrån dessa identifierat och vidtagit olika åtgärder. Det framgår vidare att det pågår ett skolövergripande värdegrundsarbete och att det har skapats ett trygghetsråd som arbetar för att förbättra tryggheten på skolan. Mot bakgrund av de insatser som skolan har satt in, bedömer Skolinspektionen att det nu bedrivs ett förebyggande arbete för att skapa trygghet på skolan. Ärendet avslutas därför även i denna del.

Åtgärdande arbete för att skapa trygghet och studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Personals skyldighet att anmäla uppgift om kränkande behandling till rektor, utredning vid uppgift om kränkande behandling och eventuella åtgärder vid kränkande behandling

Av intervjuer med både elever, lärare och rektor framgår att lärare gör en kränkingsanmälan när de får kännedom om att en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling. Lärare och rektor uppger att lärare utreder händelsen genom samtal med de inblandade eleverna och med deras vårdnadshavare, att åtgärder vidtas och att ärendet följs upp. Vidare framgår av intervjuer med rektor och med representanter för huvudmannen att huvudmannen får kännedom om och kan följa ett kränkingsärende genom det system i vilket kränkingsanmälningen upprättas.

Utredning om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse

Skolinspektionen har tagit del av åtta utredningar som avser störande av ordning, olämpligt beteende eller allvarlig förseelse. I samtliga utredningar finns bland annat en beskrivning av den eller de händelser som ligger till grund för utredningen, vilka tidigare beslut som har fattats avseende aktuell elev och vilka åtgärder som föreslås som en följd av utredningen. Vidare framgår att vårdnadshavare inte har medverkat i någon av de granskade utredningarna. Som skäl härtill har angetts att situationen har krävt ett skyndsamt agerande och att synpunkter från tidigare elevdokumentation har beaktats i utredningen. Skolinspektionen har även tagit del av beslut om disciplinära åtgärder som fattats med anledning av elevers ordningsstörande beteende.

Av intervjuer med lärare och elevhälsopersonal framgår att arbetet med att utreda elevers ordningsstörande beteende har kommit igång efter skyddsstoppet och att utredningar numera genomförs. På fråga gällande vårdnadshavares medverkan i utredningar uppger rektor att det i samband med skyddsstoppet behövde gå snabbt och var svårt att få till, men att vårdnadshavare numera involveras på utredningsstadiet.

Disciplinära åtgärder

Lärare och elevhälsopersonal uppger att det inte fattades några beslut om disciplinära åtgärder under hösten 2022, men att skolan sedan skyddsstoppet har arbetat systematiskt med disciplinära åtgärder. Huvudmannen uppger att man i samband med skyddsstoppet upptäckte att skolan tidigare inte hade uppfyllt lagstiftningens krav vad gäller disciplinära åtgärder och att det innan skyddsstoppet inte funnits rektorsbeslut på alla disciplinära åtgärder. Skolinspektionen har tagit del av 13 beslut om disciplinära åtgärder. Samtliga beslut är fattade av rektorn.

Skyldighet att anmäla till socialnämnden vid kännedom om eller misstanke om att ett barn far illa

På frågan om vad lärare gör om de känner oro för en elev svarar de att de pratar med skolans socionom, som i sin tur gör orosanmälningar till socialnämnden. När socionomen inte är på plats går lärare till rektor med den typen av ärende. Rektor uppger att all personal är medveten om sin egen anmälningsplikt, men att rektor alltid informeras i dessa fall. Rektor kan sedan anmäla till socialnämnden, men lära- ren har alltid möjlighet att själv göra det.

Rättslig reglering

Personals skyldighet att anmäla uppgift om kränkande behandling till rektor, utredning vid uppgift om kränkande behandling och eventuella åtgärder vid kränkande behandling

Av 6 kap. 10 § skollagen framgår att en lärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Utredning om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse

Av 5 kap. 9 § skollagen framgår att om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse ska rektorn se till att det startas en utredning där saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare.

Enligt 5 kap. 10 § skollagen ska rektorn, med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning enligt 9 § första stycket, se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende.

Disciplinära åtgärder

Av 5 kap. 6 § skollagen framgår bland annat att personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. Enligt de förutsättningar som anges i 7-23 §§ får det beslutas om utvisning ur undervisningslokalen, kvarsittning, tillfällig omplacering, tillfällig placering utanför den egna skolenheten, avstängning och omhändertagande av föremål. En sådan åtgärd får vidtas endast om de står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

Skyldighet att anmäla till socialnämnden vid kännedom om eller misstanke om att ett barn far illa

Av 29 kap. 13 § skollagen och 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) framgår att om personal på skolan får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa är de skyldiga att genast anmäla detta till socialnämnden.

Skolinspektionens bedömning

Personals skyldighet att anmäla uppgift om kränkande behandling till rektor, utredning vid uppgift om kränkande behandling och eventuella åtgärder vid kränkande behandling

Av intervjuer med elever, lärare och rektor framgår att personal anmäler uppgifter om kränkande behandling till rektorn och att uppgifterna även kommer till huvudmannens kännedom. Vidare framgår att omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna utreds och att åtgärder vidtas. Ärendet avslutas därför i denna del.

Utredning om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse

Skolinspektionen konstaterar att det finns uppgifter i utredningen som tyder på att skolan tidigare inte har genomfört utredningar när en elev vid upprepade tillfällen har stört ordningen, betett sig olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse. Det framgår emellertid att sådana utredningar numera genomförs. Vidare framgår att vårdnadshavare inte har medverkat i de utredningar som Skolinspektionen har tagit del av. Rektor har dock uppgett att vårdnadshavare numera involveras på utredningsstadiet. Det framkommer inte annat än att verksamheten nu uppfyller författningarnas krav vad gäller utredning och åtgärder vid ordningsstörande beteende. Ärendet avslutas därför i denna del.

Disciplinära åtgärder

Skolinspektionen konstaterar att huvudmannen själv har identifierat att skolan tidigare inte alltid fattat beslut om disciplinära åtgärder i enlighet med författningarnas krav. Det har emellertid inte framkommit annat än att verksamheten numera uppfyller författningarnas krav vad gäller disciplinära åtgärder. Ärendet avslutas därför i denna del.

Skyldighet att anmäla till socialnämnden vid kännedom om eller misstanke om att ett barn far illa

Av utredningen framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav. Ärendet avslutas därför i denna del.

Beslutet har fattats av Anna Thuröe

Utredare Julia Axelsson har varit föredragande i ärendet.

I ärendets handläggning har även enhetschef Magdalena Kocan, utredare Charlotta Nord och regionjurist Maria Nyman medverkat.

2023-11-30

X Anna Thuröe

Anna Thuröe

Beslutsfattare

Signerat av: Anna Thuröe

2023-11-30

X Julia Axelsson

Julia Axelsson

Föredragande

Signerat av: Julia Axelsson